

INTERPELLATION TILL STATSRAÅD

Från Riksdagsförvaltningen
2024-10-15
Besvaras senast
2024-11-05

Till justitieminister Gunnar Strömmer (M)

2024/25:105 Rättssäkerhet kring gode män och förvaltarskap

Nyligen rapporterade SVT i *Uppdrag granskning* om en kvinna som för tre år sedan försvann från sitt hem. Hennes förvaltare hade då bestämt att hon skulle hållas gömd. I *Uppdrag granskning* framgår dock att de som känner kvinnan är övertygade om att beslutet är fel – och hennes föräldrar söker förtvivlat efter sin dotter.

Fram till för några år sedan bodde kvinnan, som har flera funktionsnedsättningar, hemma hos sina föräldrar i Degerfors – med hjälp av assistenter och en förvaltare som har företrätt henne och skött hennes ekonomi. SVT beskriver dock att samarbetet mellan föräldrarna, assistenter och förvaltare har kantats av konflikter. År 2021 utses en ny förvaltare för kvinnan.

Den nya förvaltaren ansöker om kontaktförbud för föräldrarna. Men det avslås av åklagare som, efter en utredning, konstaterar att det inte finns risk för hot och våld mot kvinnan. Förvaltaren vänder sig i stället till Skatteverket och ansöker om skyddad folkbokföring i kvinnans namn – vilket godkänns. Kvinnan flyttas till hemlig adress och försvinner från alla offentliga register.

Rättsombudet från föreningen Fub säger till SVT: ”Det var ett enkelt sätt att komma ifrån en familj man upplever som besvärlig och jobbig för att de kämpade för sin dotter.”

Skatteverkets beslut är hemligt och kan inte överklagas. Men *Uppdrag granskning* kan inte hitta några spår av hot och våld, något som normalt krävs för att man ska få skyddad folkbokföring.

Föräldrarna upplever att deras dotter kidnappats, rapporterar SVT. Flera personer i familjens närhet ställer sig frågande till att kvinnan hålls gömd.

En tidigare assistent till kvinnan, som varit det i över 20 år, säger till SVT: ”Någon hotbild finns inte på kartan.”

Uppdrag granskning lyckas spåra kvinnan, som flyttats till en lägenhet 65 mil från Degerfors. Under det korta mötet uttrycker hon en önskan om att kunna bjuda familj och vänner till sin födelsedag. Men det kan hon inte.

Hon säger till SVT: ”Jag har ju ingen telefon.”

Det som framgår är oerhört allvarligt.

Gode män och förvaltare ska vara viktiga stöttepelare för de personer i vårt samhälle som är i behov av ställföreträdare. Det har under längre tid framkommit brister i nuvarande reglering och tillsyn. Den socialdemokratiskt ledda regeringen tillsatte därför 2019 utredningen Ställföreträdarskap att lita på – en översyn av reglerna om gode män och förvaltare. Översynen syftade bland annat till att förbättra tillsynen på området, skapa bättre förutsättningar för att kompetenta personer ska ställa upp som ställföreträdare och stärka enskildas ställning och skydd. I slutändan handlade utredningen om att de personer i vårt samhälle som är i behov av en ställföreträdare ska kunna lita på att de får den hjälp och det stöd som behövs. Utredningen presenterade sitt resultat 2021 och har remissbehandlats.

Det är mycket viktigt att dessa frågor nu tas vidare av nuvarande regering utan dröjsmål, så att regleringen och tillsynen kan förbättras, med utgångspunkt i ovan nämnda betänkandes förslag.

Det är uppenbart att dagens reglering brister, att tillsynen brister och att rådande situation slår hårt mot enskilda personer och deras familjer. Som lagstiftare ställer jag mig frågan om rådande situation, och hur dagens reglering använts i det av SVT uppmärksammade ärendet, ens är rättssäker.

Dagens reglering innebär dessutom att det finns pengar att vinna för den som lurar.

Efter att ovan nämnda utredning presenterats skrev professor emerita Eva Blomberg på DN Debatt om utredningens förslag. Hon skriver i slutet av artikeln:

”Om jag vore kriminell skulle jag satsa på denna bransch. Cirka 40 miljarder kronor ligger i potten. Dagligen annonseras vilka som kan vara lämpliga offer och inte sällan var de bor. Det borde inte vara så svårt att lura pengar av dem i ett kontrollsystem som enbart bygger på att räkenskaper granskas en gång om året av överbelastade tjänstemän.”

Också andra har pekat på detta problem.

I ovan nämnda fall som uppmärksammats av SVT är förvaltaren från ett företag

som arbetar med godman- och förvaltarskap. De vill inte uttala sig och hänvisar till sekretess. Företagets vd svarar på mejl att de har som policy att inte tala med journalister.

Företaget var även förvaltare till en man utanför Örnköldsvik, vars fall fått omfattande uppmärksamhet i medierna. Han blev satt under förvaltarskap mot sin vilja – och fick rätt i domstol. Mannens fall är första gången som statens ansvar för felaktiga förvaltarskap prövas i domstol, enligt Centrum för rättvisa, som menar att det finns behov av vägledning i hur allvaret av en sådan här överträdelse ska bedömas.

Det är oerhört allvarligt att företag tillåts fortsätta så här. Det förstör enskildas liv. Och samtidigt tjänar företag pengar på det; de får betalt av svenska skattemedel. Det är orimligt.

Jag är medveten om att statsråd varken kan eller får uttala sig i enskilda fall. Jag är dock även medveten om att enskilda ärenden kan – och måste – få statsråd att se hur rådande reglering används och mana till eftertanke och handling från regeringen.

Med anledning av ovanstående vill jag fråga ansvarigt statsråd, justitieminister Gunnar Strömmer:

1. Vilka åtgärder avser ministern och regeringen att vidta för att regleringen om gode män och förvaltare ska förändras och bli rättssäker?
2. Vilka åtgärder avser ministern och regeringen att vidta för att stoppa företag från att tjäna pengar på rådande reglering och bristande tillsyn?
3. Avser ministern, och i så fall när och hur, att gå vidare med ovan nämnda utredning?

.....

Laila Naraghi (S)

Överlämnas enligt uppdrag

Gergö Kisch